

politiske eller retlige vurderinger af ministres forhold. Reglerne gælder endvidere, selv om undersøgelseskommissionen ikke er blevet anmodet om at foretage retlige vurderinger af embedsmænds adfærd eller kommissionen finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at foretage sådanne vurderinger.

Retten til bisidder efter eget valg gælder bl.a. for den minister, som i anledning af de forhold, undersøgelsen omfatter, kan risikere et politisk ansvar (f.eks. næse, kritik eller mistillid) eller et retligt ansvar. For en embedsmand vil retten til bisidder efter eget valg være aktuel, hvis den pågældende kan risikere et retligt ansvar i anledning af de forhold, undersøgelsen omfatter.

...
Bestemmelsen er naturligvis ikke til hinder for, at andre personer end de ministre og embedsmænd, der er omfattet af bestemmelsen, modtager rådgivning i forbindelse med en kommissionsundersøgelse. De pågældende personer og deres rådgivere vil imidlertid ikke have de rettigheder m.v., som er fastsat i § 22-24. Det forudsættes dog, at justitsministeren efter omstændighederne kan bestemme, at statskassen betaler salær og godtgørelse til rådgiverne efter bestemmelsen i § 24, stk. 1. Der bør forinden indhentes en udtalelse fra kommissionen herom. Det forudsættes endvidere, at kommissionen normalt tillader, at en rådgiver kan overvære afhøringen af sin klient, selv om afhøringen foretages for lukkede døre."

4.4.2. Vurdering.

Den udvidelse af lovforslagets anvendelsesområde, som er foreslået i pkt. 3.2., indebærer, at der er andre end de berørte ministre og statslige embedsmænd, hvis forhold kan være genstand for en undersøgelse. De pågældende bør derfor have ret til en bisidder efter eget valg og til de øvrige rettigheder, som følger af lovforslagets kapitel 7.

Det er imidlertid næppe muligt generelt i selve loven at angive den personkreds, som - ved en udvidelse af anvendelsesområdet for loven - vil have ret til en bisidder. Vurderingen må træffes i den konkrete situation, og der må i den forbindelse lægges vægt på undersøgelsens formål, således som dette f.eks. er kommet til udtryk i kommissoriet. Alene de personer, hvis forhold - i lyset af undersøgelsens formål - direkte er genstand for en undersøgelse, bør således have en

bisidder og de øvrige rettigheder, som er fastsat i kapitel 7. Om de formål, som en undersøgelse kan tjene, henvises til pkt. 4.1. ovenfor. Andre personer, som kan blive berørt af undersøgelsen, må nøjes med det i bemærkningerne til lovforslaget anførte vedrørende rådgivning m.v.

Det anførte vil kunne gennemføres ved, at lovforslagets § 21, stk. 1, affattes på følgende måde: "Den person, hvis forhold undersøges, har ret til en bisidder efter eget valg."

4.5. Spørgsmålet om ophævelse af retsplejelovens §§ 21 og 21 a.

4.5.1. Reglerne i lovforslaget.

I lovforslagets § 33, stk. 2, er der fastsat følgende:

"Stk. 2. Der kan ikke iværksættes en undersøgelse efter retsplejelovens §§ 21 og 21 a i det omfang, den pågældende undersøgelse kan iværksættes efter reglerne i denne lov."

Bestemmelsen indebærer, at en undersøgelse af forhold i den statslige forvaltning ikke må foretages efter reglerne i retsplejelovens §§ 21 og 21 a, når reglerne i lovforslaget er trådt i kraft. Sådanne undersøgelser skal foretages efter reglerne i lovforslaget.

I bemærkningerne til bestemmelsen (lovforslaget, side 25) er det anført, at bestemmelsen ikke tager sigte på de tilfælde, hvor der i en særlov henvises til, at en undersøgelse af bl.a. forhold i den statslige forvaltning skal foretages efter reglerne i retsplejelovens §§ 21 og 21 a. Dette gælder f.eks. med hensyn til søulykker efter søloven.

4.5.2. Vurdering.

a) Bør retsplejelovens §§ 21 og 21 a ophæves?

Udvides lovforslagets anvendelsesområde, vil der ikke være behov for at opretholde bestemmelserne i retsplejelovens §§ 21 og 21 a. Det skyldes, at de undersøgelser, som bør foretages efter disse bestemmelser, vil kunne foretages efter reglerne i lovforslaget.

Spørgsmålet er imidlertid, om der er grund til (delvis) at opretholde bestemmelserne i retsplejelovens §§ 21 og 21 a, fordi der i en særlov henvises til, at en undersøgelse skal foretages efter disse bestemmelser. Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelserne i DSB-lovens §§ 56-58 om undersøgelse af jernbaneulykker er ophævet ved lov nr. 336 af 1. maj 1996 om jernbanesik-